

Дергалюк М.О.
аспірантка КПП ім. Ігоря Сікорського

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ІМПОРТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНІВ

У статті проаналізовано сучасний стан основних засобів суб'єктів агропромислового комплексу регіонів та їх зношеність. Встановлено, що на сучасному етапі економічного розвитку в Україні спостерігається незадовільний стан основних засобів суб'єктів агропромислового комплексу регіонів, зокрема знос основних засобів у сільському господарстві на початок 2015 р. становив 38,4 %. З'ясовано, що у процесі оновлення основних засобів велику роль відіграє імпорту нової сільськогосподарської техніки. Аналіз імпорту нової сільськогосподарської техніки в Україну за 2013-2015 рр. засвідчив суттєве його скорочення. При цьому спостерігається тенденція до збільшення імпорту сільськогосподарської техніки, що була у використанні, збільшення продажу запасних частин та росту конкуренції серед імпортерів за рахунок регіональної присутності. Визначені причини змін у динаміці імпорту сільськогосподарської техніки в Україні.

Ключові слова: імпорту, сільськогосподарська техніка, агропромисловий комплекс, основні засоби, знос основних засобів

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання для підвищення конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу регіонів України велику роль відіграє оснащеність її суб'єктів інноваційними основними засобами. Забезпеченість новою сільськогосподарською технікою суб'єктів агропромислового комплексу підвищить технологічний рівень сільськогосподарського виробництва та сприятиме зростанню ефективності їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням забезпечення суб'єктів агропромислового комплексу регіонів основними засобами присвячено наукові праці вітчизняних економістів, зокрема: Я.К. Білоусько [1, с. 74], М.Г. Вергун, П.А. Денисенко [8], М.Й. Маліка, В.В. Марченко, Й.М. Петровича, П.Т. Саблука, В.П. Ситник, В.П. Яковенко та багатьох інших. Проте, незважаючи на велику кількість наукових досліджень, що підкреслює актуальність наукового пошуку у питаннях забезпечення суб'єктів агропромислового комплексу регіонів основними засобами, зазначені проблеми залишаються невирішеними, недостатньо вивченими й потребують подальших досліджень.

Метою статті є дослідження використання виробничо-технічного потенціалу суб'єктів АПК регіонів за рахунок імпорту

сільськогосподарської техніки. Для досягнення поставленої мети необхідно дослідити: сучасний стан основних засобів та їх зношеність; імпорт нової сільськогосподарської техніки в Україну; причини зміни у динаміці імпорту сільськогосподарської техніки.

Виклад основного матеріалу. Первісна вартість основних засобів в Україні на початок 2015 р. становила 13752117 млн. грн., залишкова вартість – 2274922 млн. грн., Зношеність основних засобів з кожним роком в Україні зростає, так, наприклад, у 2000 р. вона становила 43,7 %, у 2005 р. – 49,0 %, у 2010 р. – 74,9 %, а у 2015 р. ступень зносу становили – 83,5 % [2]. Якщо проаналізувати наявність і стан основних засобів за видами економічної діяльності, то первісна вартість основних засобів на початку 2015 р. у сільському господарстві, мисливстві та наданні пов'язаних із ними послуг становила 167283 млн. грн., залишкова вартість – 103034 млн. грн., а ступінь зносу – 38,4 % [6].

Аналіз статистичних даних наявності і стану основних засобів дає можливість стверджувати, що у сільському господарстві склалася не найгірша ситуація по відношенню до інших видів економічної діяльності щодо зношеності основних засобів, яка є меншою за середню по Україні. Але існуючий стан основних засобів не задовольняє існуючі потреби суб'єктів АПК (агропромислового комплексу) регіонів.

За інформацією Департаменту інженерно-технічного забезпечення та сільськогосподарського машинобудування Мінагропроду України мінімальне науково-обґрунтоване щорічне оновлення машинно-тракторного парку до технологічної потреби аграрного сектору оцінюється у 35 млрд. грн., у тому числі близько 40 тис. одиниць тракторів (15 млрд. грн.) та майже 7 тис. зернозбиральних комбайнів (10,5 млрд. грн.) [4].

За словами керівника *Центру стратегічних досліджень АПК існуючий наявний* машинно-тракторний парк морально та технічно зношений і забезпечений лише на 60–65 % до технологічної потреби агропромислового комплексу регіонів [4].

Зношеність основних засобів негативно відбивається на:

- виконанні строків сезонних польових робіт (7 млн. т. зерна втрачається через збільшення термінів його збору [7]);
- технологічних вимогах щодо вирощування, збору, транспортування та збереження сільськогосподарських культур;
- якості сільськогосподарських культур та показниках їх вражаю (на етапі проведення весняно-польових робіт втрачається від 1,5 до 2 млн. т. зерна [7]);
- вартості сільськогосподарській продукції (зношені двигуни сільськогосподарської техніки споживають пального на 15 % більше за нові [7]).

Використання застарілої сільськогосподарської техніки призводить до частих її простоїв через наладку та ремонт. Для інвестиційно-інноваційного розвитку агропромислового комплексу регіонів важливу роль відіграє імпорт сільськогосподарської техніки, оскільки власне

машинобудування не задовольняє потреби суб'єктів АПК. Імпорт нової сільськогосподарської техніки за її типами представлено у табл. 1.

Таблиця 1

**Імпорт сільськогосподарської техніки в Україну за 2013-2015 рр.,
млн. доларів США**

Тип техніки	2013	2014	2015
Зернозбиральні комбайни	114,8	94,3	67,3
Жниварки	71,2	58,3	31,6
Трактори (>80 к.с.)	312,4	262,8	134,5
Борони	41,4	25,5	19,0
Культиватори	59,9	40,4	22,4
Плуги	20,2	16,1	10,4
Сівалки зернові	56,3	43,9	26,5
Сівалки просапні	84,3	73,2	52,7
Обприскувачі самохідні	65,2	57,7	37,1
Обприскувачі причепні	19,0	15,9	11,1
РАЗОМ	845,1	688,1	412,6

Джерело: складено автором за даними [3]

До 2012 р. спостерігалась тенденція до збільшення імпорту сільськогосподарської техніки в Україну. При цьому біля 90 % припадало на нову техніку, але починаючи з 2013 р. почалося суттєве скорочення імпорту. Дані табл. 1 наочно доводять суттєве скорочення імпорту сільськогосподарської техніки. Так, якщо у 2013 р. було ввезено нової сільськогосподарської техніки на суму 845,1 млн. дол. США, у 2014 р. – на 688,1 млн. дол. США, а у 2015 р. скорочення по відношенню до 2013 р. становило 2 рази і було ввезено сільськогосподарської техніки на суму 412 млн. дол. США. При цьому скорочення імпорту відбулося в усіх без винятку сегментах сільськогосподарської техніки. Найбільш популярними торговими марками імпортуємої за останні роки сільськогосподарської техніки в Україну є «Claas» (29%), «New Holland» (26%), «John Deere» (23%), «Case IH» (13%).

Необхідно наголосити, що, незважаючи на позитивну тенденцію щодо налагодження в Україні крупновузлової зборки сільськогосподарських комбайнів торгової марки «Claas» на заводі «Херсонмаш» з 2012 р., причинами скорочення імпорту сільськогосподарської техніки є інші фактори. До них можна віднести:

- високі політичні, макроекономічні та валютні ризики;
- зменшення фінансування та банківського кредитування АПК в регіонах;
- зменшення платоспроможного попиту сільськогосподарських виробників та зменшення прибутку дилерів;
- відсутність крупномасштабних довгострокових інвестиційних програм підтримки АПК в регіонах.

Незважаючи на негативні тенденції, що відбуваються в Україні з імпортом нової сільськогосподарської техніки, треба зазначити: потреба у

сільськогосподарській техніки в Україні за оцінками експертів задоволена лише на 50 % [3], що безумовно приваблює імпортерів. Також із скороченням імпорту нової сільськогосподарської техніки спостерігаються такі тенденції:

– збільшення імпорту б/у сільськогосподарської техніки, що не потребує гарантованих зобов'язань;

– збільшення продажу запасних частин та сервісного обслуговування імпоротної сільськогосподарської техніки;

– перехід постачальників сільськогосподарської техніки від цінової конкуренції до конкуренції регіональної присутності на ринку, сервісного обслуговування, підвищення стандартів обслуговування покупців та впровадження клієнтоорієнтованого бізнесу.

Висновки. Отже, в Україні спостерігається незадовільний стан основних засобів, зокрема у знос основних засобів у сільському господарстві на початок 2015 р. становив 38,4 %. У процесі оновлення основних засобів велику роль відіграє імпорт нової сільськогосподарської техніки. Проведений аналіз імпорту нової сільськогосподарської техніки в Україну засвідчує про суттєве скорочення імпорту у 2013-2015 рр. з 845,1 до 412,6 млн. дол. США. При цьому спостерігається тенденція до збільшення імпорту б/у сільськогосподарської техніки, збільшення продажу запасних частин та конкуренції серед імпортерів за рахунок регіональної присутності. Подолання політичних та макроекономічних ризиків сприятимуть збільшенню імпорту сільськогосподарської техніки в Україну, але головним, на наш погляд, є не імпорт, а налагодження вітчизняного інноваційного виробництва техніки для АПК регіонів.

Список використаних джерел

1. Білоусько Я. К. Тенденції розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування / Я. К. Білоусько // Економіка АПК. – 2011. – № 4. – С. 84-90.
2. Вартість основних засобів у 2000-2014 роках / Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Марком Украина. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.marcom.kiev.ua
4. Маслак О. Ринок техніки: дорого, але необхідно / О. Маслак. – Агробізнес сьогодні. – № 10(281) травень 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichni-gektar/2223-rynok-tekhniky-dorogo-ale-neobkhdno.html>
5. Мілаєва І. І. Тенденції розвитку сільськогосподарської техніки в Україні / І. І. Мілаєва // Праці Таврійського Державного агротехнологічного університету. Вип. 13, Т.6. – ТДАТУ. – 2013. – С. 272-275.
6. Наявність і стан основних засобів за видами економічної діяльності (КВЕД-2010) за 2014 рік / Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Тенденції на ринку сільськогосподарської техніки іноземного виробництва у 2015-2016 роках / StuarAgro // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stuaragro.com.ua/ua/news/one/15>

8. Формування ринкової системи матеріально-технічного забезпечення АПК України / [Білоусько Я.К., Герун М.І., Денисенко П.А. та ін.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 86 с.

Дергалюк М.А.

аспірантка КПІ ім. Ігоря Сикорського

СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ИЗМЕНЕНИЙ ИМПОРТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ТЕХНИКИ ДЛЯ СУБЪЕКТОВ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА РЕГИОНОВ

В статье проанализировано современное состояние основных средств субъектов агропромышленного комплекса регионов и их износ. Установлено, что на современном этапе экономического развития в Украине наблюдается неудовлетворительное состояние основных средств субъектов агропромышленного комплекса регионов, в частности, износ основных средств в сельском хозяйстве на начало 2015 составлял 38,4%. Установлено, что в процессе обновления основных средств большую роль играет импорт новой сельскохозяйственной техники. Анализ импорта новой сельскохозяйственной техники в Украине за 2013-2015 гг. показал существенное его сокращение. При этом наблюдается тенденция к увеличению импорта сельскохозяйственной техники, бывшей в употреблении, увеличение продаж запасных частей и рост конкуренции среди импортёров за счет регионального присутствия. Определены причины изменений в динамике импорта сельскохозяйственной техники в Украине.

Ключевые слова: импорт, сельскохозяйственная техника, агропромышленный комплекс, основные средства, износ основных средств

Dergaliuk Marta

postgraduate Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

THE STATE AND TRENDS IN IMPORTS OF AGRICULTURAL MACHINERY FOR SUBJECTS IN AGROINDUSTRIAL REGIONS COMPLEX

The article analyzes the current state of fixed assets of subjects' agriculture regions complex and their depreciation. It was established, that it is observed the poor state of fixed assets in agriculture regions complex at the present stage of economic development in Ukraine, including that the depreciation of fixed assets in agriculture was 38.4% at the beginning of 2015.

It was found, that the import of new agricultural machinery plays an important role in the renewal of fixed assets.

Analysis of import the new agricultural machinery in Ukraine for 2013-2015 years showed a significant decrease.

There is a tendency to increased imports of used agricultural machinery, increased sales of spare parts and growth of competition among importers through regional presence.

It was identified the causes of changes in the dynamics of import of agricultural machinery in Ukraine.

Keywords: import, fixed assets, agroindustrial regions complex, agricultural machinery, depreciation.

Дергалюк Марта Олексіївна
m_a_r_t_a_17@mail.ru